

CARTES DE PROP

Una llarga anomalia

Enric Sòria

La setmana passada, la notícia que el conseller de Cultura català, Ferran Mascarell, havia negociat un acord amb les grans distribuïdores nord-americanes de cinema, les *majors*, a fi d'augmentar el nombre de films que es podran veure en català es va rebre amb polèmica.

En principi, l'acord pot semblar ben satisfactori. Actualment, a Catalunya, i a pesar de tots els esforços públics i cívics per canviar la situació, el cinema que s'exhibeix en català és una gota d'aigua vora un oceà de projeccions en castellà. En els millors moments, tot just arriba a un 3%. L'acord ara negociat, en canvi, preveu que en pocs anys el percentatge de còpies doblades al català s'acoste a un 35% i que augmente correlativament el nombre de sales que les exhibesquen. És un avanç important a l'hora de modificar una situació anòmala, que fa dècades que s'eternitza.

El problema és que aquest acord és més modest que la llei que va aprovar fa dos anys —quan governava el tripartit— l'antic conseller de Cultura, Joan Manuel Tresserras, llei que estatua que el 50% dels films s'havien de projectar en la llengua del país. La llei, en això, era clara i taxativa. Meitat i meitat. Comparat amb ella, l'acord actual no és més que una claudicació. Una claudicació realista, probablement, però claudicació a fi de comptes. El fet és que la llei de cinema va rebre l'oposició frontal d'alguns exhibidors i, sobretot, de les distribuïdores, que no volen que ningú els diga com han de portar el seu negoci, i no s'ha aplicat mai. Com una llei anterior, promoguda ja fa més d'una dècada pel conseller Pujals, de Convergència i Unió, va nàixer morta, i ja fa

temps que no era res més que paper (oficial) mullat. Per això, el conseller que la va fer possible ha felicitat públicament el seu successor, perquè almenys aquest ha obtingut promeses on ell només va trobar portes tancades. Ara falta saber si les promeses tindran més eficàcia que les lleis.

El que passa amb el cinema a Catalunya crida l'atenció perquè va molt a contracorrent de la tendència general. De moment, la quantitat de premsa que es pot llegir en la llengua del país no fa més que augmentar; la TV3 és la cadena amb més audiència, la majoria de les ràdios —i les cadenes amb més èxit— emeten en català, als teatres el català és la llengua amb més públic i l'èxit de molts grups que canten en

la gent puga veure les pel·lícules que els agraden en el seu idioma i en la seua pròpia terra. És una situació estranya. Potser al País Valencià no ho sembla tant, perquè ací ja donem per descomptat l'inadmissible i ningú s'exclama mai de res, però a Catalunya, on l'oferta cultural en la nostra llengua és important, l'excepció del cinema és feridora.

Alguns exhibidors encara temen que les projeccions en català retraurien una part del

Alguns exhibidors encara temen que les projeccions en català retraurien el públic

les maneres) i un mal precedent. Darrere dels catalans podrien anar els gallecs, els bascos i qui sap qui més. És per això que no pensen cedir. L'acord obtingut per Mascarell no és res més que una rastellera de bones paraules, i precisament per això podria tindre algun efecte pràctic. No representa una cessió, sinó una amable concessió de qui, en realitat, té la paella pel mànec. Mentre no se'ls dispute l'autoritat, poden ser generosos. Fins a quin punt? És el que s'ha de veure.

Tot aquest enrenou exemplifica bé aspectes espinosos del món en què vivim. Veiem, per exemple, com les lleis d'un govern no signifiquen res davant dels interessos de les grans empreses. Mana qui pot i no qui



Ferran Mascarell, conseller de Cultura de Catalunya. / MASSIMILIANO MINOCRI

català és incontestable. A hores d'ara, ningú pot dir que el català no és comercial. Només en el cinema no s'ha produït cap avanç, perquè només en aquest sector cultural les decisions més importants es prenen molt lluny del país, i les pren una gent que ni coneix Catalunya ni se'n vol saber res. Per això han sigut inútils les explicacions, les mobilitzacions, les lleis i tot el que ací s'ha intentat, que és molt, perquè

públic. És una por injustificada, veient l'acceptació de la televisió, la ràdio i el teatre, i, en tot cas, amb un equilibrat 50% en cada idioma, tothom podria quedar content. Aquesta no és la qüestió. El que frena l'ús del català en el cinema és que les *majors* no volen doblar pel·lícules perquè per a elles el doblatge —i el subtítulat— en català representa una despesa innecessària (el personal ja va als cinemes de totes

vol. També salta a la vista el caràcter provisional de tot avanç. El món audiovisual està transformant-se a la carrera i les sales de cinema en representen una porció cada vegada menor. Potser quan per fi s'arriba a un 50% de pel·lícules projectades en català (d'ací a mig segle, posem per cas), la notícia no ocupe ni un breu en els diaris, si és que encara hi ha diaris. Llavors, els termes i els llocs del debat ja en seran uns altres.

DISSIDÈNCIES

Heterodoxos i irats, aneu passant

E. Cerdán Tato

Estic segur que hui he fet un bon fitxatge: Pedro Montegón ja mou aquesta columna, i vaja si la mou. A un individu com aquest que, per escrit, insinua que Felip II molt probablement "va donar beure cascalls als espanyols", que "denuncia l'abandonament dels camps, la indústria inexistent i la situació de la universitat" des de feia més de dos segles i que, a més, s'erigeix, sense estarrufament ni temors, en defensor de la igualtat de drets entre la gent i de la llibertat per a tots, cal fer-li un bon lloc en aquest territori de les dissidències. Ací volem heterodoxos, diferents, heretges, utòpics, irritats, innovadors, crítics, iconoclastes, oriünds de qualsevol geografia, sempre que complisquen, i particularment els de la nostra. Com ara Pedro Montegón y Paret, fill d'un francès i d'una alacantina que, quan era novici de la Companyia de Jesús, va ser expulsat inèdugament a Ferrera, des de Tarragona, amb diversos jesuïtes d'Aragó a partir del decret de desterrament del 1767. Pedro Montegón es va secularitzar, es va casar, va tenir un fill, segons sembla, i va escriure poesia il·lustrada, sermons, teatre i, especialment, una obra narrativa extraordinària: *Eusebio, novel·la pedagògica*, amb influències de Rousseau, Voltaire, Locke; també *El Antenor*, "de model fenelonià més directament visible"; i *El Rodrigo*, "la més significativa de les novel·les de Montegón, perquè està lliure de les exigències del didactisme".

Curiosament i recentment, en analitzar les *Odas* de l'alacantí, Rogelio Blanco Martínez assenyalava que hi figura ja "una preocupació explícita sobre les reformes econòmiques necessàries que calia introduir a Espanya i en què ja participava Europa". Montegón tracta de conjurar el retard tremend d'aquestes terres i de la nostra comunitat apel·lant entusiàsticament a l'educació, convençut que només el progrés social i individual, moral i material, possibilitaria un desenvolupament semblant al d'altres nacions més avançades. Educació, una paraula que en aquests temps també se situa en primera plana, bé per a clavar-hi tisorada, bé per a lloarla amb devoció. Pedro Montegón no renunciava al recurs de tirar endavant una publicació periòdica, *El ropavejero ilustrado*, la finalitat principal de la qual "era la instrucció amena, fàcil i divertida de qualsevol classe de persona". Una cosa semblant a una xarxa popular, per als qui caminaven immersos en la ignorància, la frustració i l'abús.

Sens dubte, el jove, controvertit i fecund escriptor, pel seu tarannà i les seues observacions, s'hauria alineat amb els moviments de protesta pacífica i denúncia rigorosa, enfront dels anomenats polítics professionals, que ningú, ni fins i tot ells mateixos, no coneix en quina facultat, escola especial, acadèmia o institució de prestigi se'ls ha deixat anar una credencial tan noble, que només és capaç d'atorgar, Constitució a la mà, la voluntat del poble sobirà a les urnes, periòdicament, amb caràcter transitori i amb una porta posterior per a abandonar-lo si no aconsegueix les seues funcions delegades i representatives amb humilitat i dignitat. Pedro Montegón haguera volgut una democràcia avançada, més àmplia cada dia i participativa. I no una en què, el ciutadà, el volen ordinari. Xicot, tira el vot i torna a l'atur. D'ací a quatre anys, quan toque, ja t'avisaré.

Recomanem...

NOVEL·LA
per ADOLF BELTRAN

LA MÀ DE NINGÚ

Vicent Usó
Editorial Proa
Barcelona, 2011
237 pàgines



Les vides senzilles amaguen secrets. La idea representa un vell motiu d'inspiració literària. Vicent Usó (Vila-real, 1963) el fa servir en aquest llibre complex, construït a partir d'una anècdota misteriosa, la troballa d'una mà amputada en un camí del nord de França, i d'una successió de personatges les històries dels quals han d'acabar encaixant en una trama criminal. Usó és un escriptor de prosa delicada que en aquest llibre ha depurat al servei d'una ficció ambiciosa.

ASSAIG
per A. B.

SILLA

Paco Tortosa
Edicions 96 i
Ajuntament de Silla
València, 2011
335 pàgines



Paco Tortosa (Vallada, 1954), de llarga trajectòria en la recuperació del paisatge i el territori, ha aconseguit un altre dels seus volums enlluernadors amb aquesta aproximació al municipi de Silla, que el subtítol del llibre, "Entre hortes, marjals i l'Albufera", condensa molt bé. El patrimoni cultural i natural centra l'atenció, reflexiva però cordial, informada però amena, de l'autor, un entusiasta del país que es recolza en unes fotografies excel·lents.

NOVEL·LA
per A. B.

NEU

Orhan Pamuk
Edicions Bromera
Alzira, 2011
457 pàgines



El premi Nobel de l'any 2006 representa, com ningú més, els contrastos de la moderna Turquia, amb totes les contradiccions i els conflictes. I aquest és, potser, el seu llibre més representatiu, una novel·la d'ambientació claustrofòbica, perquè l'autor situa el protagonista, un exiliat que ha tornat al país, en una ciutat de frontera aïllada per una nevada, escenari on polítics islamistes ajuden a congriar una altra tempesta.